

Kotipihlaja lehden 2–2024 artikkeli Kuopion tapaamisesta 11.9.-24

Joulumerkkikotilapsia vuosimallia 1949–1964.

Kuopiossa on toiminut vuosina 1954–1964 Kuopion joulumerkkikoti. Aiemmin oli perustettu Tampereelle 1936 ja Ouluun 1945 Joulumerkkikodit, Kuopioon tuli tarve perustaa vastaavanlainen koti alueen suuren tuberkuloosiesiintyvyyden vuoksi. Joulumerkkikotien perustamisesta ja ylläpidosta vastasi suurelta osin Suomen Tuberkuloosin vastustamisyhdistys. Varoja kerättiin mm. myymällä joulumerkkejä. Laitosten ylläpitoon tarvittiin 25 miljoonaa markkaa vuosittain (SS 14.6.54, tohtori Severi Savonen). Ensi alkuun ei valtio ollut osallistunut näiden joulumerkkikotien rahoitukseen, joskin Kuopion joulumerkkikotia rakennettiin myös työllisyysvaroin.

Kotien, joissa jommallakummalla vanhemmalla oli tuberkuloosi, vauvat eristettiin äidistä heti syntymän jälkeen. Nämä vauvat siirrettiin Joulumerkkikotiin, ja saattamassa saattoi olla kätilö synnytyssairaalasta.

Suomessa on näissä joulumerkkikodeissa hoidettu 5335 vauvaa, ja Kuopiossa näistä 722.

Vauvat olivat keskimäärin 8–9 kk joulumerkkikodissa, toisinaan pitempään, jos ei ollut paikkaa, minne lapsi olisi palautettu.

KUOPION JOULUMERKKIKOTILASTEN TAPAAMINEN 11.9.2024

Paikalla oli 30 joulumerkkilasta, tai heidän omaistaan. Teimme kierroksen entisen joulumerkkikodin, nykyisen perhetukikeskuksen tiloissa, paikan nykyisen johtajan Helena Lajusen opastuksella. Meidät otettiin todella lämpimästi vastaan siellä ja joulumerkkikodin tarina koettiin mielenkiintoiseksi.

Alavan kirkko toivotti meidät myös tervetulleiksi. Pappi Ilkka Pihlajamäki piti tervehdyspuheen kanttori Leila Savolaisen säestyksellä. Emäntä Raija Tuovinen oli valmistanut meille maukkaan lounaan. Olimme kokoontuneet täällä aiemmin vuosina 2016 ja 2017, koronavuodet jäivät välistä.

Sairaanhoitajaharjoittelija Maija Raatikainen kertoi omasta harjoitteluajastaan joulumerkkikodissa vuonna 1963, hänelle suuret kiitokset. Moni joulumerkkilapsi kysyi häneltä sen aikaisesta hoitokulttuurista.

Sirpa Kähkönen entisenä kuopiolaisena tuli pitämään meille luennon. Hän oli todella perehtynyt joulumerkkikotien historiaan, tunsu vauvojen tarinaa, ja luento rakentui paljolti tämän vauvan kokemus maailmasta. Vauva, joka joutui eroon perheestään, sai äärimmäisen hyvää ja huolellista

hoitoa valoisassa, puhtaassa joulumerkkikodissa, monien lämpimien ja huolehtivien käsien toimesta. Hyvän hoivan ja joulumerkkikodin ajan jälkeen lapsi palautettiin lopulta omaan kotiin.

Sirpa Kähkönen puhui muun muassa siitä, miten keho muistaa ja miten kehollisten tuntemusten ja kipujenkin kautta voimme oppia itsestämme. Ja kuinka voimme hoitaa itseämme liikunnalla, hän kehotti meitä nousemaan ylös ja liikkumaan. Hän myös puhui kaipauksesta, jota meillä kaikilla on, koskaan koti ja vanhemmat eivät täydellisesti ja loputtomiin ole lapsen luona, erotilanteita koemme me kaikki.

Sirpa Kähkönen puhui myös kuopiolaisesta Minna Canthista, jonka vaikutus naisten ja lasten olojen korjaamiseen oli vaikuttava.

Edelleenkin naisten aseman heijastuu lasten ja perheiden, miksei koko yhteiskuntaan. Tämä näkyy erityisesti kehitysmaissa.

Lopuksi entiset joulumerkkilapset kertoivat kukin omaa tarinaansa. Näihin tapaamisiin valikoituu tietenkin oma erityinen joukko, joka on ollut näistä asioista kiinnostunut. Tämä 25 joulumerkkikotilapsen joukko ei tietenkään kerro koko totuutta siitä, miten 700 muun Kuopion joulumerkkikodin lapsen elämä on sujunut. Mutta nämä tarinat kertoivat selviytymisestä. Moni kertoi, että suhde äitiin oli ollut aluksi vaikea, mutta lopulta korjautunut aikuisiällä. Ymmärrys myös äidin kokemaan oli löytynyt. Moni päätti tarinansa sanoihin "Elämä on ollut hyvää". Moni meistä on tehnyt työtä hoiva-alalla, niin minä itekin, mielenterveystyössä ja perheterapeuttina. Uskon, että oma kokemusmaailma on rikastuttanut meidän työtämme.

Ja kun palaan tähän, yhteiskunnan, oikeastaan yksityisten ihmisten tahtotilaan tulla avuksi pelastamaan vauvoja elämälle. Mietin tätä hyvinvointi Suomea, mitä me voisimme oppia tästä. Sirpa Kähkönenkin puheessaan mainitsi, miten sodan jälkeisessä Suomessa lapset koettiin arvokkaiksi, ja heidän elämänsä pyrittiin suojelemaan niin hyvin kuin taidettiin. Maija Raatikainen kertoi, miten lapsilla oli oma hoitaja, jokaisella 50 lapsella. Toki hoitajat tekivät vuorotyötä, mutta kumminkin.

